

SAFECITY 2.0 KONFERENCIA – AZ ÉPÍTÉSZETI BŰNMEGELŐZÉS SZEREPE A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSBEN

IDŐPONT: 2019. MÁJUS 9.

HELYSZÍN: TÖRÖKBÁLINT MŰVELŐDÉSI HÁZ

Mitől biztonságos egy település? Kinek a feladata a biztonság és a biztonság érzetének kialakítása egy településen? Milyen eszközök segítenek a biztonság megteremtésében? – A Safecity konferenciasorozat második eseménye különböző szakmai nézőpontokból járta körül, hogy miként lehet építészeti és környezetalakítási eszközökkel biztonságosabb és élhetőbb városi tereket és településeket létrehozni.

Az építészeti bűnmegelőzés alapelvei – amelyek a bűnalkalmak csökkentésére és a térhasználók biztonságérzetének növelésére irányulnak – leginkább az épületek léptékében ismertek. A kerítések, jól nyesett sövények, a bejárat megvilágítása egyértelműen a biztonságot szolgálják. A biztonságos környezetalakítás azonban ennél összetettebb, és települési léptékben is releváns a megközelítés.

A rendezvény célja egyfelől az építészeti bűnmegelőzés népszerűsítése volt a hazai települések körében, másfelől a szakmák képviselői közötti párbeszéd és együttműködés erősítése, amely elengedhetetlen a biztonság megteremtése során. A konferencia előadásai ezért átfogó módon, több szempontból vizsgálták a témát, és hasznos gyakorlati támpontokat nyújtottak elsősorban az önkormányzatoknak, településvezetőknek, és –tervezőknek, valamint a helyi közösségek vezetőinek. A konferencián 16, különböző szakmai háttérrel rendelkező szakember tartott előadást, és több mint 100 résztvevő volt jelen.

Az eseményt **Dukai Miklós**, önkormányzati helyettes államtitkár nyitotta meg. Megnyitó beszédében kiemelte, hogy a települések biztonságának kérdése egyre fontosabb. Bár általánosságban úgy véljük, hogy ennek megteremtése kizárólag a rendészeti szervek kötelezettsége, valójában ez sokkal összetettebb feladat, és az önkormányzatoknak is kiemelt szerepe lehet a biztonságot szolgáló intézkedések megvalósításában. Az önkormányzatoknak ugyanis különféle lehetőségek állnak rendelkezésre ahhoz, hogy pozitívan befolyásolják a település biztonságosságát – akár helyi beruházásokkal, programok szervezésével vagy közösségek támogatásával. Ezért arra buzdította a jelenlévő önkormányzati vezetőket és szakértőket, hogy használják az építészeti bűnmegelőzés eszközeit.

Ezt követően **Elek Sándor**, Törökbálint polgármestere köszöntötte a résztvevőket. Köszöntőjében egyedülállóan nevezte, hogy Törökbálint települése 2018 óta a Safecity projekt partnere lehet, s jelentős eredményként értékelte a projekt keretében megvalósuló összefogást és együttműködést. A Safecity projekt során megvalósuló workshopok, tervezési feladatok, a közös gondolkodás, valamint a Városháza mögötti közösségi tér lakókkal, tűzoltókkal és egyéb szereplőkkel történő közös takarítása és szebbé tétele hasznos tapasztalatokkal gyarapította az önkormányzat biztonság megteremtésével kapcsolatos tudását.

ELSŐ SZEKCIÓ: ÉPÍTÉSZETI BŰNMEGELŐZÉS A VÁROSFEJLESZTÉSBEN

Az első szekció előadásai során elismert szakemberek vetettek fel a témához kapcsolódó általános kérdéseket és ismertettek különféle szempontokat. Az előadások főként arra irányultak, hogy kik az érintett szereplők (vagyis kiknek a feladata a városok biztonságának megteremtése), hogyan járul hozzá a szociális városrehabilitáció a bűnalkalmak csökkentéséhez és a biztonságérzet növeléséhez, illetve milyen eszközök és milyen szabályozások állnak rendelkezésre a hazai építészeti bűnmegelőzés számára – és mit mutat a gyakorlat?

Ongjerth Richárd, a Magyar Urbanisztikai Tudásközpont vezető tanácsadója előadásában azt járta körül, hogy miképp lehet az építészeti bűnmegelőzést a településtervezés normatív környezetébe illeszteni. A településtervezés ugyanis több szinten szabályozott terület, így amennyiben a bűnmegelőzés szempontjait is érvényesíteni szeretnénk, úgy azokat szükséges a normatív környezetbe – a településfejlesztési koncepciótól kezdve, az integrált településfejlesztési stratégián keresztül, egészen a helyi építési szabályzatig – beemelni.

Ezt követően az érintettekről és szereplőkről értekezett előadásában **Tomay Kyra PhD**, a Pécsi Tudományegyetem Szociológia Tanszék oktatója. Az állampolgároknak joguk van a biztonságos környezethez – de kinek a feladata a biztonságos környezet megteremtése? Elsősorban a rendőrség feladatának szokás tulajdonítani a bűnmegelőzést, és az Alaptörvényben valóban a rendőrség van az elsődleges közbiztonságot megteremtő szervként meghatározva. Tomay azonban kiemelte, hogy a közbiztonság megteremtésében mindenki érintett, akár civilként a hétköznapokban, akár szakemberként. A helyi térhasználók széleskörű szituatív tudással rendelkeznek az adott településről, a problémákról, és ezt a tudást a tervezés során ki kell használni. A helyi lakosság, a lokálisan működő szervezetek, intézmények bevonásának ezért minden típusú tervezés során – így az építészeti bűnmegelőzés gyakorlatában is – horizontális szempontnak kell lennie. Az önkormányzatok feladata a közös gondolkodás és közös cselekvés koordinálása.

Az elméleti bevezetők után **Géczy Krisztián**, Törökbálint Város alpolgármestere és **Szilágyi-Nagy Anna**, a kultúrAktív Egyesület alelnöke, a SafeCity törökbálinti mintaprojektjét ismertette. A projekt során szakemberekből és civilekből álló munkacsoport alakult, amely fórumot biztosított a közös gondolkodáshoz és javaslatételhez, majd egy akciónap keretében megtisztítottak, megújítottak egy elhanyagolt, központi területet. A mintaprojekt értékes gyakorlati tapasztalatokkal és további településekre adaptálható módszertannal járult hozzá az építészeti bűnmegelőzés magyarországi alkalmazásához.

MÁSODIK SZEKCIÓ: AZ ÉPÍTÉSZETI BŰNMEGELŐZÉS GYAKORLATI MÓDSZEREI

A második szekció gyakorlati eszközöket és módszereket mutatott be, amelyek a települési főépítészek, döntéshozók segítségére lehetnek a biztonságos városi terek kialakításában.

Kara László, Pro Architectura díjas építész, a Bűnmegelőzés építészeti eszközökkel c. könyv szerzője gyakorlati ajánlásokat fogalmazott meg a biztonságos terek kialakításához. Hangsúlyozta, hogy a biztonság megteremtésében nagyon sok szerepe van az épített környezet kialakításának, vagyis a biztonságot,

a szubjektív biztonságérzetet is jelentősen javítani lehet építészeti eszközökkel. Kara László előadásában bemutatta a Safecity honlapon megtekinthető 3D ötlettárat, amelyben interaktív módon, jól érthetően, egy virtuális városrész körbejárásával lehet megismerni az építészeti bűnmegelőzés eszköztárát.

Windt Szandra PhD, az Országos Kriminológiai Intézet tudományos főmunkatársa előadásában a közösség bevonására, a közösségi bűnmegelőzésre helyezte a hangsúlyt. Rámutatott, hogy a második generációs CP-TED elvek alapján az építészeti bűnmegelőzés a közösségi bűnmegelőzés eszközeivel kiegészülve hatékony igazán. Kiemelte, hogy a közösségi bűnmegelőzés alapfeltétele az erős, összetartó közösség, amelyet közösségépítéssel lehet fejleszteni. Másfelől elengedhetetlen, hogy a közösség tagjai felismerjék a felelősségüket a biztonság megteremtésében, és részt vegyenek a bűnmegelőzési feladatokban. A legfontosabb azonban, hogy a sikeres részvételhez bizalomra van szükség, mind a közösség, mind a helyi vezetők részéről.

A térinformatika lehetőségeit **Tóth Ágnes**, a Lechner Tudásközpont Nonprofit Kft. vezető szakértője ismertette. A térinformatika remek eszköz az akár bűnesetekhez vagy biztonsági szempontokhoz kapcsolódó, helyhez köthető adatok térképen való ábrázolására. Tóth Ágnes előadásában bemutatta a Lechner Tudásközpont által fejlesztett, bárki számára elérhető, térkép alapú Prevenációs Bűnözés-Statistikai Adattárat. Az online alkalmazás egyfelől a rendőrségi elemző-értékelő munkát támogatja, másfelől a lakosságot tájékoztatja a bűnstatistikai adatokról.

Kenderesy János, a Magyar Autóklub alelnöke a közlekedésbiztonság szempontjából tárgyalta az építészeti bűnmegelőzés lehetőségeit és feladatát. Előadásában kiemelte, hogy a közlekedési balesetek nagy részének forrása az emberi tényezőben rejlik, ezért az oktatásnak és tájékoztatásnak van kulcsszerepe a biztonságos közlekedés kialakításában – azonban a közlekedési útvonalak biztonságos kialakításával is csökkenthető a balesetek száma. Példának kiemelte a biztonságos, önszabályozó csomópontok, körforgalmak kialakítását, az elkülönített kerékpárutak kiépítését, valamint a forgalomcsökkentő intézkedéseket.

Ezt követően **Barta-Vámos László**, tűzoltó őrnagy ismertette az Országos Tűzmegelőzési Bizottság munkáját és feladatait, valamint a tűzkáresek megakadályozásának hatékony eszközeit.

Iványiné Szabó Andrea településmenedzser a stratégiák oldaláról vizsgálta a települések bűnmegelőzési szemléletét. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról szóló kormányhatározat meghatározza az önkormányzatok koordináló szerepét, illetve azt, hogy 2023-ig minden településnek el kell készítenie a helyi viszonyokra adaptált bűnmegelőzési stratégiáját. Iványiné Szabó Andrea a stratégiaalkotás buktatóira hívta fel a figyelmet, illetve megosztotta a 2016-ban, a TÖOSZ vezetésével megvalósult kísérleti együttműködés eredményeit és tapasztalatait. Kiemelte a bizalomépítésnek, a kulcsemberek bevonásának, a részvételi tervezésnek és az önszerveződő csoportok támogatásának a jelentőségét, valamint a megfelelő módszertan megválasztásának, a mentális térképek újra rajzolásának és a közös cselekvési terv elkészítésének a fontosságát a stratégiaalkotás folyamatában.

Polyák Levente, urbanista, kutató előadásában arra világított rá, hogy pusztán az építészeti elemeket, a dizájnt érintő szabályozásokkal nem lehet biztosítani, hogy a településeken biztonságos, élhető terek jöjjenek létre. Nemzetközi példákkal illusztrálta, hogy előfordulhat, hogy egy adott városi tér minden építészeti előírásnak megfelel, a felszínen működik, azonban éppen a dizájn elemekkel (anyaghasználattal,

árnyékolással, tájolással) lehetetlenítik el a tervezők és megrendelők a közösségi funkciókat. A közösségi funkciók, a „szemek az utcán” azonban elengedhetetlenek a biztonság és biztonságérzet megteremtéséhez. Így a dizájn (hardware) mellett éppoly fontos a tér használatának (software) és fenntartásának, menedzselésének (orgware) szempontjait is figyelembe venni. Fontos szerepe van ebben a civil szervezeteknek és a közösségi hálózatoknak, amelyek hatékonyak a közösségi programok szervezésében, a marginális csoportok bevonásában és a társadalmi integráció előmozdításában.

PECHA KUCHA: CIVIL KEZDEMÉNYEZÉSEK A BIZTONSÁGOS VÁROSÉRT

A konferencia harmadik részében rövid, egymást követő villámelőadásokban mutatkoztak be olyan civil szervezetek és kezdeményezések, amelyek különböző módon járulnak hozzá a városok biztonságának növeléséhez.

Kobrizsa Ádám a MindSpace kulturális alapú városfejlesztési projektjeit mutatta be, amelyek fókuszában az élhető város, és a VIII. kerületi Rákóczi tér áll.

A kultúrAktív Egyesület elnöke, **Tóth Eszter**, a fiatalok részvételét elősegítő, városfejlesztő játékokkal szerzett tapasztalatokat ismertette.

Le Mariann a Járókelő oldal alapítójaként beszélt a kezdeményezésről, amely a városlakókat segíti abban, hogy bejelenthessék a közterületi problémákat a lakóhelyükön.

Molnár Bence, a Szimpla Kert a VII. kerület „bulinegyedet” érintő urbanisztikai és társadalmi kezdeményezéseit mutatta be, amelyek célja az éjszakai vendéglátás fenntarthatóbbá tétele és a budapesti szórakozás-kultúra fejlesztése.

Nemesné Singer Erika a IX. kerületi József Attila-lakótelepen működő Anyahajó Anyaközpont tevékenységeit mutatta be, amely egyfajta mentálhigiénés védőhálóként és közösségszervező erőként működik, tematikus programok szervezve anyáknak és családoknak.

Rádai Dániel a Kontúr Egyesület Hős utcai tevékenységét, közösségi gyermek-foglalkozásait ismertette.

Dr. Molnár Katalin honosította meg hazánkban a Police Café kezdeményezést. A „rendőr-kávézóban” valóban rendőrök a házigazdák, akik kellemes, kávéházi hangulatban beszélgetnek az érdeklődőkkel.

ZÁRSZÓ

A konferenciát **Dr. Hatala József**, a Nemzeti Bünmegelőzési Tanács elnöke zárta. Az előadásokra reflektálva hangsúlyozta, hogy a biztonság elemi igény, amely az adott településen élő emberek közös munkájaként, helyi összefogással jöhet csak létre. Ezért a Nemzeti Bünmegelőzési Tanács is közösségeket épít - összefog a rendőrséggel, katasztrófavédelemmel, a helyi önkormányzatokkal, intézményekkel, iskolákkal, pedagógusokkal. Csak így lehet eredményt elérni.